

Міністерство освіти і науки України
Одеська національна академія харчових технологій

ПИСАНКО СЕРГІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

УДК 338.45(477.5/.7):621.311]:[330.322:330.341.1]:005(043.3) П 12

**РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНОЇ ГАЛУЗІ
ПІВДЕННО-СХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ**

08.00.05- розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Одеса – 2021

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано у Волинському національному університеті імені Лесі Українки Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

доктор економічних наук, професор
ПАВЛОВА Олена Миколаївна
Волинський національний університет імені Лесі
Українки,
завідувач кафедри економіки
та природокористування.

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор
КУПЧАК Володимир Романович
Івано-Франківський навчально-наукового інститут
менеджменту Західноукраїнського національного
університету,
професор кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту;

кандидат економічних наук
ПОПАДИНЕЦЬ Назарій Миколайович,
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І.
Долішнього НАН України»,
старший науковий співробітник відділу регіональної
економічної політики.

Захист відбудеться **«13» квітня 2021 р. о 15.00 годині** на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.088.05 в Одеській національній академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, аудиторія А-234.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Одеської національної академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, читальний зал.

Автореферат розіслано **«13» березня 2021 року.**

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Крупіца І.В.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Вітчизняна галузь електроенергетики сьогодні перебуває у складних умовах, адже працює в режимі виснаження свого виробничого потенціалу. Тому сьогодні не обійтися без регулювання інвестиційно-інноваційної політики в цій сфері, а саме додатковому залучення джерел фінансування від внутрішніх та зовнішніх інвесторів і таким чином впровадження новітніх технологій у виробничий процес електроенергетичної сфери. Ці кроки є вимушеними та неминучими оскільки динамічний розвиток суб'єктів економічної діяльності все частіше стає показником неефективності політики розвитку електроенергетичної галузі. Варто зазначити, що розвиток енергетичної галузі впливає не тільки на діяльність інших виробничих сфер діяльності, він має безпосередній вплив на вирішення соціальних потреб, які забезпечують і гарантують достатній рівень добробуту населення.

Проблемам регулювання інвестиційно-інноваційних процесів у електроенергетичній сфері присвячено праці закордонних й вітчизняних науковців і фахівців: С. М. Ілляшенка, І. М. Крейдича, О. О. Охріменка, І. М. Манаєнка, В. В. Дергачова, О.М. Павлової, К.В. Павлова, В. Р. Купчака, В. В. Лагодієнка, О. В. Новосад, А. К. Шидловського, В. А. Міщенко, Е. В. Ковальова, В. Я. Заруби, П. Г. Перерви, Н. М. Попадинця.

Віддаючи належне доробку науковців по даній темі, більшість з них представлені на прикладі електроенергетичної галузі країни загалом не враховуючи специфіки кожного регіону. Варто звернути увагу також на те, що питання інвестиційно-інноваційного регулювання сьогодні майже ніде не відображено у нормативно-правових актах, що є великою втратою для вітчизняної практики. Є недостатність спільних наукових праць на цю тему теоретиків з практиками, які б показували механізм впровадження новітніх процесів формування політики розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності і залучення її в сферу електроенергетики. Саме тому сьогодні виникла необхідність дослідження таких процесів. Важливість і значимість означених проблем зумовили вибір теми, постановку мети і завдань дослідження, що і показує своєчасність та особливу актуальність дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконувалася згідно з планом наукової тематики кафедри економіки та природокористування Волинського національного університету імені Лесі Українки; в межах наукової теми МОН України «Проблеми стратегічного розвитку національної економіки» (0118U000788), де було запропоновано шляхи регулювання інвестиційних та інноваційних процесів в галузі електроенергетики в регіонах України.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методичних засад й розробка практичних рекомендацій з регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі регіону в умовах сучасних викликів.

Для досягнення поставленої мети у роботі були вирішено такі завдання:

- визначити роль та значення інвестиційно-інноваційних процесів для

розвитку електроенергетичної галузі регіону;

- дослідити теоретичні підходи до сутності інвестиційно-інноваційної політики у сфері електроенергетики;
- удосконалити методичний підхід до аналізу інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі південно-східного регіону;
- проаналізувати динаміку розвитку електроенергетичної галузі південно-східного регіону;
- здійснити оцінку ефективності регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі південно-східного регіону;
- визначити стратегічні пріоритети регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі;
- дослідити міжнародний досвід регулювання електроенергетичного ринку та визначити шляхи його адаптації у вітчизняну практику;
- окреслити екологічні перспективи інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі південно-східного регіону.

Об'єктом дослідження є процеси регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку електроенергетичної галузі південно-східного регіону України.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні рекомендації щодо регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі південно-східного регіону України.

Методи дослідження. Для виконання окреслених завдань у дисертації використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів наукового дослідження, *логічного та теоретичного узагальнення* – для визначення сутності інвестиційно-інноваційних процесів в електроенергетичній галузі, *групування* – при дослідженні нормативно-правового забезпечення; *аналізу і синтезу* – для відбору методичних підходів до аналізу інвестиційно-інноваційних процесів в досліджуваній сфері, *статистичного аналізу* – для оцінки тенденцій розвитку інвестиційно-інноваційними процесами в електроенергетичній галузі; *економіко-математичного моделювання* для діагностики ефективності регулювання інвестиційно-інноваційними процесами в електроенергетичній галузі, *теоретичного узагальнення* – для обґрунтування стратегічних пріоритетів регулювання інвестиційно-інноваційними процесами в електроенергетичній галузі; *дедуктивний метод* – для формулюванні висновків й рекомендацій категоріального та сутнісного визначення споживчого ринку; *графічний* – для наочного представлення ілюстративного матеріалу дисертаційної роботи.

Інформаційною основою дослідження слугували законодавчі й нормативні акти України, офіційні матеріали Державної служби статистики України, Міністерства електроенергетики та вугільної промисловості, статистичні дані регіональних управлінь статистики в Україні; звітно-аналітична інформація вітчизняних і міжнародних організацій; законодавчі й нормативні акти країн-членів Європейського Союзу; наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, електронні ресурси, представлені в мережі Інтернет; результати власних досліджень здобувача, аналітичні розрахунки.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна отриманих результатів полягає у поглибленні теоретико-методичних засад й розробці практичних рекомендацій з регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі регіону.

Найбільш важливі результати, отримані в процесі дослідження, та їх наукова новизна полягають у наступному:

уперше:

- розроблено модель національного регулятора електроенергетичного ринку України з урахуванням міжнародного досвіду, яка обґрунтовує загальний підхід, мету, принципи інтеграції досвіду стратегічних партнерів та геополітичних опонентів, пріоритети інституційних можливостей міжнародної співпраці, напрямів розвитку ринку та аспектів стимулювання інвестиційно-інноваційних процесів;

удосконалено:

- методику розрахунку індексів продуктивності залучення інвестицій у розвиток електроенергетики регіону та їх виробничої та екологічної ефективності використання, яка, на відміну від наявних, враховує тенденції розвитку об'єктів відновлювальних джерел енергії, та дозволяє у межах конкретного регіону кристалізувати центри результативного освоєння капіталовкладень;

- концептуальні положення стратегічних пріоритетів регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі південно-східного регіону України, що включають імперативи, принципи, об'єкти та цілі регулювання. Це дозволить конкретизувати стратегічні пріоритети розвитку з інституційною відповідністю органам державної і місцевої влади, міжнародним організаціям, бізнесу державної і приватної форм власності, банківському сектору, фондовому ринку, науково-дослідним та освітнім інститутам та, на відміну від існуючих розробок, визначить напрямки розвитку електроенергетичної галузі з високим рівнем інституційної відповідальності та можливостями регіоналізації регулювання;

- прикладні засади формування регіональної політики екологічного інвестування та інновацій в електроенергетичній галузі, яка передбачає застосування традиційних інструментів прямого і додаткового фінансування, дифузії знань, технологій та інформації, муніципальну інституційну співпрацю, а також новаторських інструментів муніципальних проектних «зелених» облігацій, регіональних інвестиційних програм екологізації електроенергетики, регіональних програм імпаکت-інвестування в екологічні інновації, «зелених» цінних паперів, «зелених» індексів енергетичних компаній, підтримки інвестицій у проекти енергетичних кооперативів та в офшорні вітропарки;

набули подальшого розвитку:

- методичні підходи до аналізування інвестиційно-інноваційних процесів у електроенергетичному комплексі в частині оцінки характеру та сили взаємозв'язків між капіталовкладеннями та виробничими результатами електроенергетичних підприємств в розрізі традиційних та відновлюваних джерел енергії;

- концептуальні засади формування системи моніторингу інноваційно-інвестиційних процесів у електроенергетичному комплексі регіону, в основу

якого покладено алгоритм з визначеними етапами, зокрема: компаративного аналізу загальних тенденцій функціонування електроенергетичного комплексу в розрізі традиційних та відновлювальних джерел енергії, оцінки динаміки розвитку інвестиційно-інноваційних процесів, діагностики ефективності впливу інвестиційно-інноваційних процесів на функціонування електроенергетичного комплексу та побудови перспектив розвитку електроенергетичного комплексу промисловості за умов інноваційно-інвестиційних процесів;

- систематизація інструментарію підтримки державної інвестиційно-інноваційної політики в електроенергетичній галузі, яка на відміну від існуючих узагальнена з врахуванням досвіду особливостей реалізації заходів інноваційно-інвестиційної політики економічно розвинених країн та розділена на дві групи заходів – універсальних заходів (пряме фінансування у формі субсидій, пільгове кредитування, надання податкових пільг і канікул, митні пільги чи повне звільнення від сплати мита) і специфічних заходів (зменшення податку на прибуток, надання дотацій на середньостроковий період, субсидювання малого підприємництва, розроблення нових технологій тощо).

Практичне значення одержаних результатів полягає у сформульованих та обґрунтованих науково-методичних підходах, що сприятимуть забезпеченню регулювання інвестиційних та інноваційних процесів електроенергетичної галузі в межах південно-східного регіону України.

Запропоновані дисертантом пропозиції щодо модернізації підходів до регулювання інвестиційно-інноваційних процесів, що мають місце в електроенергетичній галузі в регіонах країни, пройшли апробацію та активно використовуються в процесі діяльності наступних організацій: ПАТ «Запоріжшляхбуд» (№78-27-2к, 20.01.2021р.); ПП «Консалтма-Груп» (т27/1-275, 26.01.2021р.); ТОВ «Укренергоінженірінг» (76-20-02, 09.02.2021р.); ПАТ «Інститут титану» (1-28/2-12, 25.02.2021р.); КП електромереж зовнішнього освітлення «Запоріжміськвітло» (№548, 10.03.2021р.). Окремі положення дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Волинського національного університету імені Лесі Українки при викладанні навчальних дисциплін «Економіка підприємств», «Обґрунтування підприємницьких ризиків» (03-28/01/246, 01.02.2021р.); «Регіональна економіка», «Національна економіка», «Економіка доквілля та природокористування» (03-28/01/247, 01.02.2021р.).

Особистий внесок здобувача. Усі наукові результати, викладені в дисертації, одержані автором особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, використані лише ті ідеї та положення, які є результатом особистої роботи дисертанта.

Апробація результатів дисертації. Міжнародна наукова конференція «Science and Global Studies», (м. Прага, Чехія. 30.12.2021р.); Міжнародна науково-практична конференція «Стратегічні орієнтири розвитку економіки, обліку, фінансів і права», (м. Полтава. 06.02.2021р.); III Міжнародної науково-практичної конференції «Концептуальні шляхи розвитку наукових знань», (м. Київ. 6-7.02.2021р.); Міжнародна науково-практична конференція «Економіка, облік, фінанси та право в умовах глобалізації», (м. Полтава. 08.02.2021р.);

Всеукраїнська науково-практична конференція «Розвиток регіональної фінансово-економічної системи: теорії та пропозиції», (м. Київ. 13.02.2021р.); Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасні виклики науки XXI століття», (м. Харків. 15.02.2021р.); Міжнародна науково-практична конференція «Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки», (м. Луцьк. 18.02.2021р.).

Публікації одержаних результатів. За результатами дослідження опубліковано 15 наукових праць загальним обсягом 4,42 (в т.ч. автору належать 3,04 д.а.), з яких: 7 статей у фахових наукових виданнях України, що включено до міжнародних науко-метричних баз, 1 стаття в іноземному виданні, 7 публікацій апробаційного характеру.

Обсяг та структура дисертації. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи складає 233 сторінки. Основний зміст роботи викладено на 179 сторінках. Робота містить 36 рисунків, 11 таблиць, 6 додатків, список використаних джерел налічує 195 найменувань на 21 сторінці.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дисертації, її зв'язок з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; відображено наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, їх апробацію та особистий внесок дисертанта.

У першому розділі *«Теоретичні основи дослідження регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі»* узагальнено теоретичні підходи до визначення ролі інвестиційно-інноваційних процесів для розвитку електроенергетичної галузі; розкрито особливості інвестиційно-інноваційної політики в сфері електроенергетики; систематизовано нормативно-правове забезпечення регулювання електроенергетичної галузі.

Доведено, що ринок електроенергії в Україні сьогодні функціонує на умовах монополії, де основну роль відіграє держава. Результатами такого процесу є відсутність конкуренції на ринку, що свідчить про несприятливі умови для потенційних інвесторів, а тому закритий для нових гравців і ціни на ньому фактично встановлюються регулятором. Дисфункціональність регулювання ринку електроенергії призводить до його розбалансованості та нестабільності (рис. 1). Наслідками прояву дисфункцій у електроенергетичній сфері є: низький рівень ефективності енерговиробництва та енергоспоживання; монопольне становище у певних секторах енерговиробництва та розподілу енергії; затримка з реформування сектору енергетики; відсутність диверсифікації джерел енергопостачання; суттєва зношеність основних засобів енергогенерації, тощо.

Спираючись на зазначені фактори, що зумовлюють інноваційні зміни у розвитку електроенергетичної галузі, та з урахування наукових підходів, здійснено їх основну ідентифікацію, за критерієм впливу на прогрес у розвитку інвестиційно-інноваційного забезпечення галузі: підвищення вимог споживачів; зниження надійності та зміни кон'юнктури ринку; підвищення вимог у сфері

енергоефективності та екологічної безпеки.

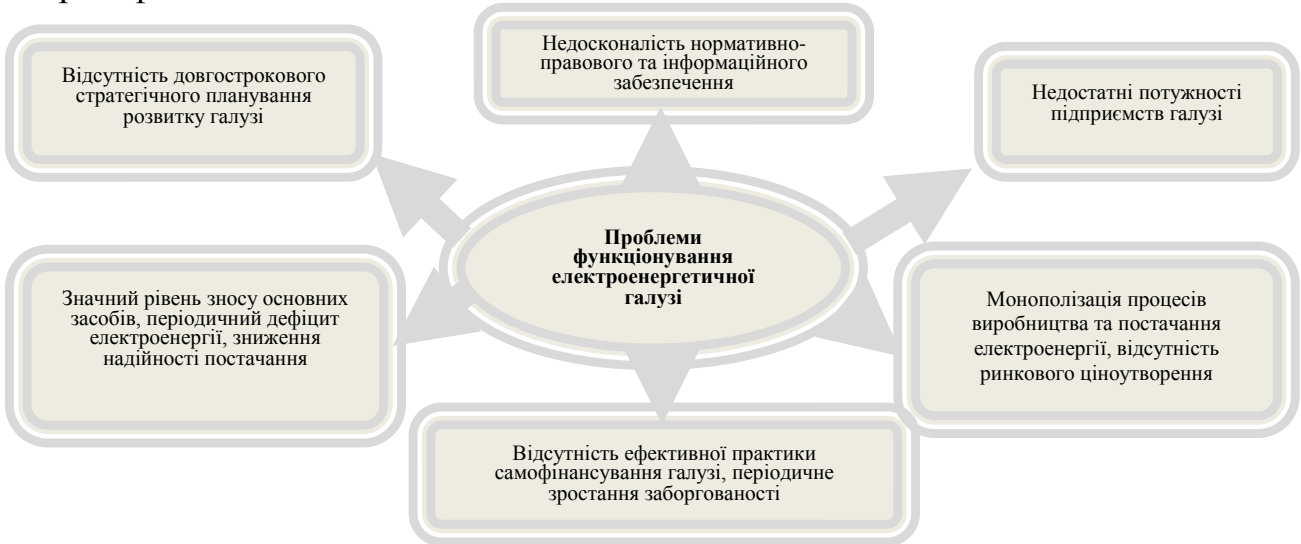

Рис.1. Проблеми функціонування електроенергетичної галузі України

Визначено очікуваний ефект від реформування електроенергетичної галузі (рис. 2).

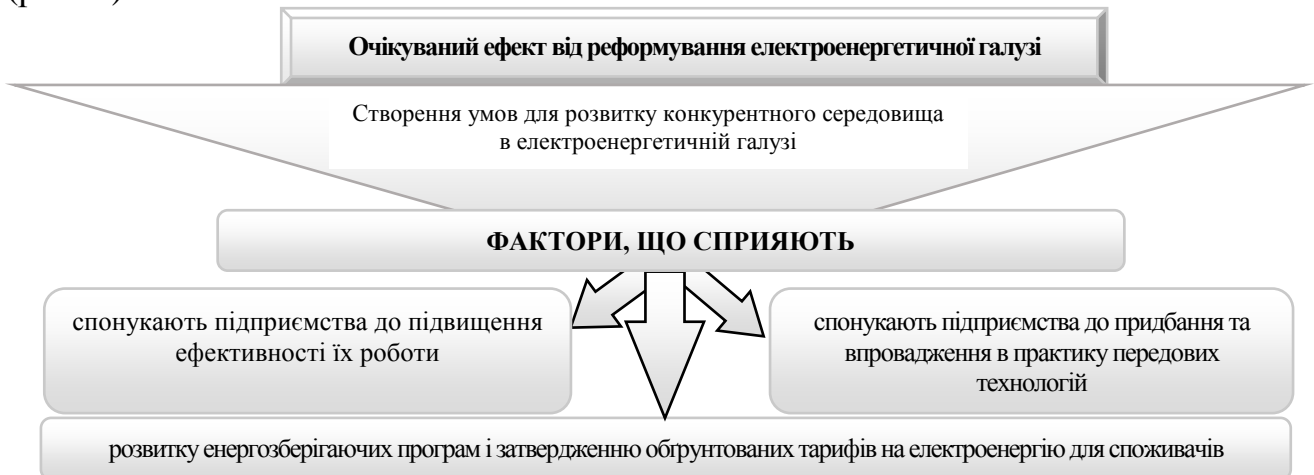

Рис. 2. Очікуваний ефект від реформування електроенергетичної галузі в Україні

Проаналізовано досвід особливостей реалізації заходів інвестиційно-інноваційної політики, зокрема в частині електроенергетичної сфери економічно розвинених країн, який дозволив узагальнити отримані результати у вигляді формування двох груп інструментів підтримки досліджуваної сфери – універсальних заходів (пряме фінансування у формі субсидій, пільгове кредитування, надання податкових пільг і канікул, митні пільги чи повне звільнення від сплати мита) і специфічних заходів (зменшення податку на прибуток, надання дотацій на середньостроковий період, субсидювання малого підприємництва, розроблення нових технологій тощо).

У другому розділі «Аналіз стану та перспектив інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі Південно-Східного регіону України» запропоновано методичний підхід до оцінки інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі; проаналізовано сучасні тенденції розвитку електроенергетичної галузі; окреслено результати діагностики ефективності

регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі.

Розроблено алгоритм моніторингу дослідження інноваційно-інвестиційних процесів у електроенергетичному комплексі південно-східного регіону України, який передбачає проведення аналітичної частини наукового дослідження в декілька взаємопов'язаних етапів: аналізу поточного стану, тенденцій та особливостей функціонування галузі електроенергетики в розрізі промислового сектору та відновлювальних джерел енергії; оцінки динаміки залучення та використання інвестиційно-інноваційних ресурсів у електроенергетичному комплексі промисловості в областях південно-східного регіону; здійснення діагностики ефективності інвестиційно-інноваційних процесів у досліджуваній галузі у контексті реформування галузі електроенергетики; визначення перспектив інноваційно-інвестиційного розвитку. Систематизовано та охарактеризовано первинні та похідні індикатори оцінки стану, тенденцій та потенціалу розвитку електроенергетичного комплексу на макро- та мезо-регіональному рівні. Особлива увага приділена методиці обчислення відносних показників, які розкривають продуктивність залучення, виробничу та екологічну ефективність використання капітальних і прямих іноземних інвестицій.

Встановлено, що за результатом виробництва електроенергії у 2017-2019 рр. можна виокремити два потужні центри (рис. 3): південно-східний, де особливо вирізняється Запорізька та Миколаївська області, на які припадає 43 % виробленої електроенергії; західний, куди входять Рівненська, Хмельницька та Івано-Франківська області, де згенеровано майже четверту частину електроенергії України. У цих регіонах виготовляється близько 65% електроенергії.

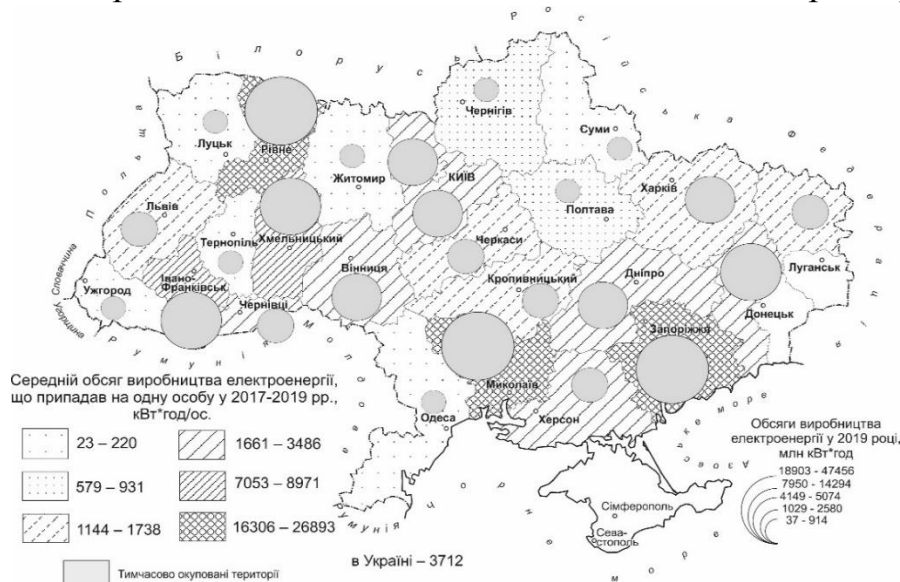

Рис. 3. Обсяги виробництва електроенергії в Україні у 2019 р. та середній рівень виробництва електроенергії у розрахунку на одну особу в розрізі регіонів у 2017-2019 рр.

Однак, лідером все ж таки залишається Запорізька область, де за обсягами продукується майже третина всієї електроенергії країни. Хоча південно-східний регіон України характеризується і високими показниками виробництва електроенергії та варто зазначити, що він займає і найвищі показники за обсягами

її споживання (рис. 4).

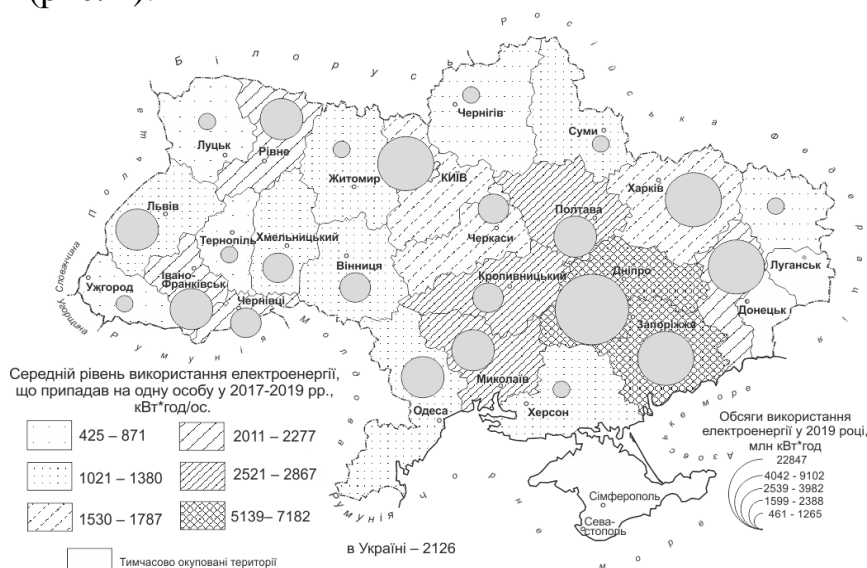

Рис. 4. Обсяги використання електроенергії в Україні у 2019 р. та середній рівень використання електроенергії у розрахунку на одну особу в розрізі регіонів у 2017-2019 рр.

Лідером за рівнем використання електроенергії є Дніпропетровська область, на яку в 2019 р. припадало чверть споживчих потреб даного продукту. В топ-5 регіонів за обсягами використання електроенергії, крім Дніпропетровщини входять: Донецька, Запорізька, Харківська область та м. Київ, де було спожито 10,3 %, 9,8 %, 6,9 % та 4,6 % електричної енергії України відповідно.

У роботі зроблено групування регіонів України за 2015-2019 рр. за рівнем виробництва, використання електроенергії на електро-енергодефіцитні, надлишкові та ті, у яких рівень виробництва електричної енергії майже покриває потреби у її використанні на основі проведеного аналізу стану та тенденцій змін значень основних показників функціонування електроенергетичного комплексу України та її регіонів (рис. 5).

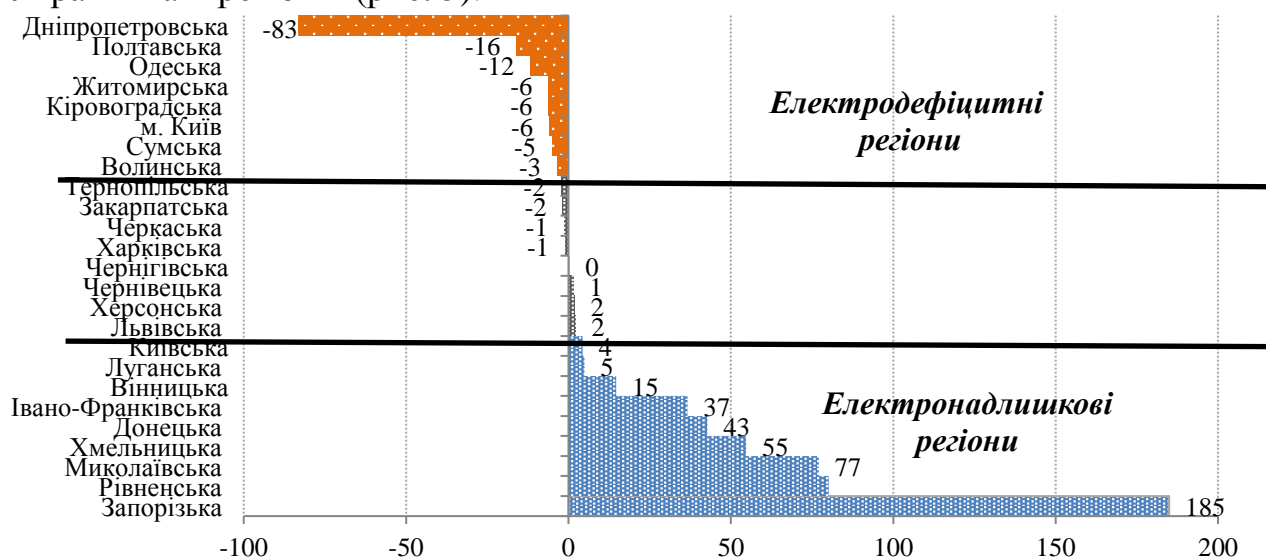

Рис. 5. Групування регіонів України за рівнем надлишковості та дефіцитності електричної енергії (за результатами виробництва та споживання у 2015-2019 рр.), млрд. кВт*год

Визначено, що області Південно-Східного регіону є лідерами за виробництвом електроенергії традиційним способом, володіють значним природним потенціалом вітрової та сонячної енергії, а, з іншої – фіксують найвищі потреби та рівні споживання даного продукту через концентрацію великої кількості промислових підприємств та високу щільність проживання населення.

Систематизовано перелік найбільших промислових електростанцій традиційної енергетики південно-східного регіону та узагальнено їх техніко-економічні показники діяльності за період 2018-2019 рр. Доведено, що майже 90 % встановлених потужностей електростанцій досліджуваного регіону припадає на підприємства традиційної електроенергетики: АЕС, ТЕС, ТЕЦ, ГЕС і ГАЕС.

Проведення кореляційного аналізу (табл. 1) між індикаторами, які характеризують стан та рівень розвитку електроенергетичного комплексу Південно-Східної України та відповідними обсягами залучених інвестицій, підтвердило гіпотезу, що капіталовкладення, спрямовані на забезпечення функціонування об'єктів традиційної електроенергетики, не дають очікуваних результатів зростання значень виробничих показників підприємств електроенергетики, проте тісно пов'язані з рівнем встановлення об'єктів ВДЕ досліджуваного регіону.

Таблиця 1

Оцінка щільності зв'язку між показниками інвестицій та індикаторами оцінки результатів функціонування електроенергетичного комплексу Південно-Східної України

Індикатори оцінки електроенергетики	Інвестиції		
	КІ, млн дол.	КІ у розрахунку на 1 км ²	КІ у розрахунку на 1 особу
Втрати електроенергії в електромережах енергосистем, тис. кВт·год	-0,34	-0,32	-0,24
Установлена потужність електростанцій, тис. кВт	-0,23	-0,24	-0,49
Обсяги виробництва електроенергії, млн кВт·год	-0,35	-0,3	-0,33
Встановлена потужність об'єктів ВДЕ, МВт	0,74	0,77	0,79
Річний приріст потужності генеруючих установок об'єктів ВДЕ	0,85	0,91	0,89
Обсяги виробництва електроенергії з ВДЕ, млн кВт·год	0,65	0,70	0,72
Встановлена потужність СЕС, МВт	0,82	0,72	0,61
Річний приріст потужності СЕС, МВт	0,73	0,78	0,84
Обсяги виробництва електроенергії СЕС, млн кВт·год	0,56	0,64	0,63
К-сть викидів шкідливих речовин у галузі ЕГПК, т	0,45	0,4	0,01
Кількість підприємств за видом економічної діяльності ЕГПК	0,67	0,6	0,53
Валова додана вартість у галузі ЕГПК	-0,17	-0,2	-0,51
КВВП, %	-0,3	-0,19	0,16
Коефіцієнт регіональної електро-енергодефіцитності	-0,4	-0,3	0,02

Математичні розрахунки (на прикладі найбільших ВЕС Південно-Східного регіону) виявили чіткі співвідношення та залежності між ключовими техніко-економічними параметрами функціонування ВЕС південно-східної України та інвестиціями у секторі вітрової електроенергетики станом на 2019 рік.

На основі запропонованого методичного підходу виявлено виробничу ефективність використання КІ у секторі ВДЕ у формі розрахунку коефіцієнта (рис. 6) і здійснено обчислення індексу екологічної ефективності використання інвестицій в розрізі областей Південно-Східного регіону в 2015-2019 рр. (рис. 6, 7).

Обчислення ж індексу екологічної ефективності показало, що в динаміці

величина частки викидів шкідливих речовин у виді економічної діяльності ЕГПК Південно-Східного регіону в загальній структурі по країні поступово знижувалась, тоді як питома вага КІ у галузі ЕГПК – зростала.

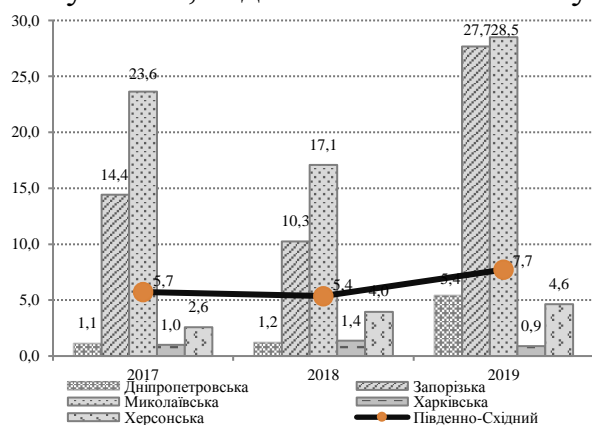

Рис 6. Коефіцієнт виробничої ефективності використання КІ у секторі ВДЕ в розрізі областей Південно-Східного регіону в 2017-2019 рр., кВт·год/дол.

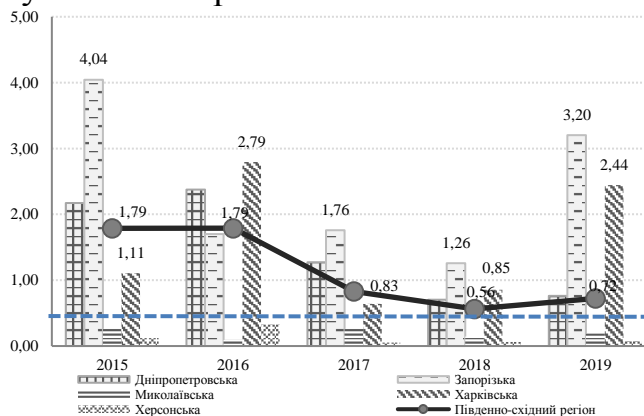

Рис 7. Індекс екологічної ефективності використання інвестицій у галузі ЕГПК в розрізі областей Південно-Східного регіону, 2015-2019 рр.

Зокрема, значення індексу екологічної ефективності використання інвестицій у сфері електроенергетики для Південно-Східного регіону знизилось з 1,79 до 0,72 впродовж 2015-2019 рр. Доведено, що найвищий рівень забруднення довкілля, відтак, найменша дієвість та ефективність використання інвестиційних вливань у частині екологізації виробництва електроенергетичних підприємств припадає на Запорізьку та Миколаївську області (3,2 та 2,44 у 2019 році), в той час як найвищий рівень ефективності – на Херсонську область, електроенергетичний комплекс якої, через відсутність ТЕС та АЕС, належить до найбільш екологічних у Південно-Східному регіоні України

В третьому розділі «*Пріоритети регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі південно-східного регіону України*» визначено стратегічні пріоритети регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі; обґрунтовано необхідність використання міжнародного досвіду регулювання електроенергетичного ринку у вітчизняній практиці; запропоновано пропозиції щодо екологізації інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі Південно-Східного регіону України.

Охарактеризовано організаційні, управлінські та економічні принципи, за якими має здійснюватися стратегічне планування розвитку електроенергетичної галузі. У рамках обґрунтування стратегічних пріоритетів регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі вказано на об'єкти і цілі такого регулювання – коригування обсягів залучення інвестицій та інноваційної активності, ефективізація інвестиційних капіталовкладень та інноваційної діяльності, розбудова інфраструктури, інституційного і кадрового середовища інвестиційно-інноваційних процесів, комерціалізація інновацій електроенергетичної галузі. Це дало змогу сформулювати концептуальні

положення стратегічних пріоритетів регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі України, базовані на імперативах сталого розвитку, задоволення потреб суспільства й бізнесу, ефективного використання природно-ресурсного потенціалу країни.

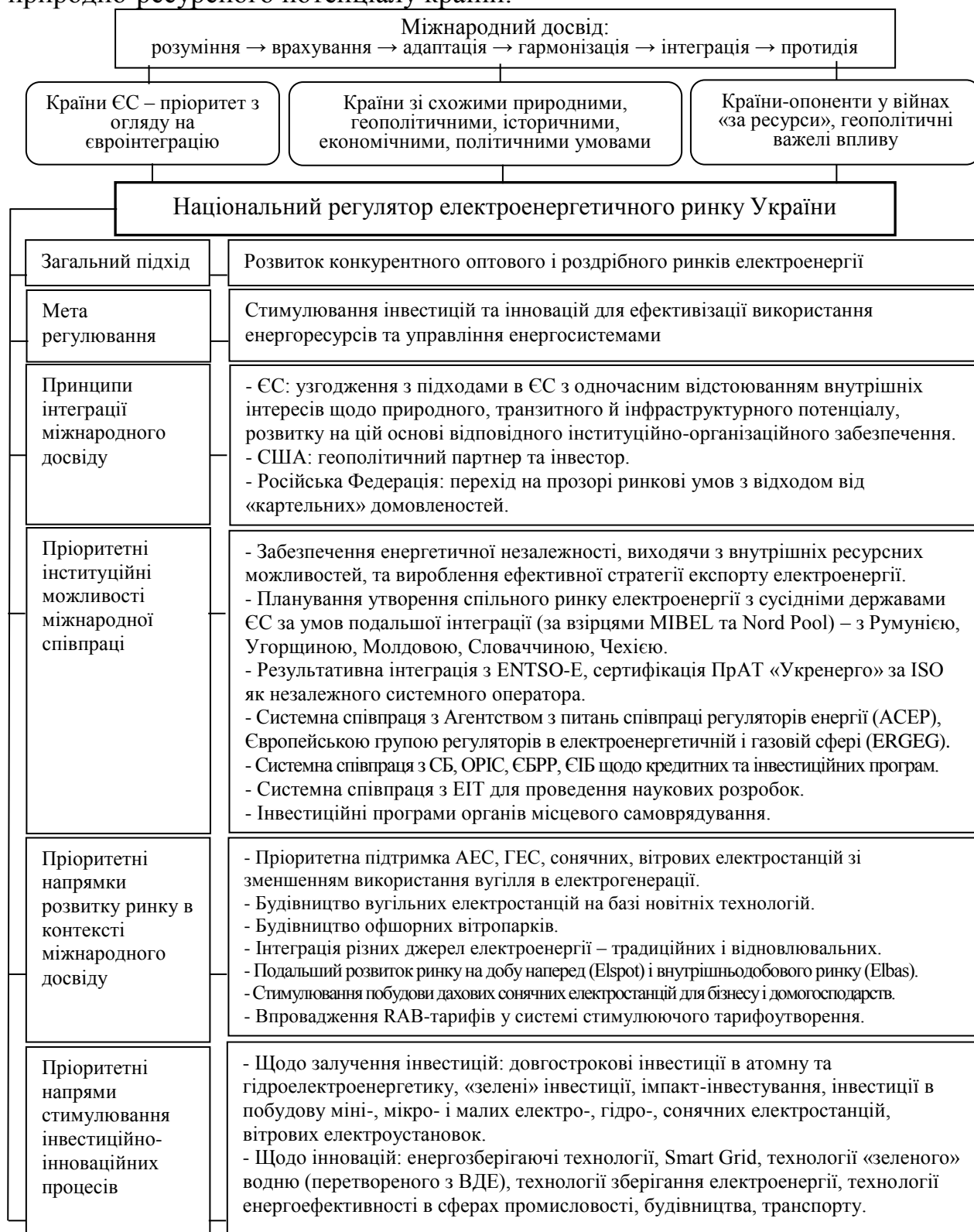

Рис. 8. Модель національного регулятора електроенергетичного ринку України з урахуванням міжнародного досвіду

Виокремлено актуальні пріоритети для Південно-Східного регіону, зокрема впровадження систем Smart Grid та активізації участі в конкурсі проектів Державного фонду регіонального розвитку за сферами «Індустріальні та інноваційні парки», «Енергозабезпечення», «Енергоефективність державних та комунальних медичних та навчальних закладів».

Окрему увагу звернено на досвід інших держав у розвитку окремих секторів електроенергетики – атомної, гідро-, вітрової, що є актуальними для України. Це дозволило обґрунтувати необхідність розбудови інфраструктури офшорних вітропарків (на основі морських вітротурбін), що має прерогативу реалізації для приморських регіонів. Розроблено модель національного регулятора електроенергетичного ринку України з урахуванням міжнародного досвіду (рис. 8). Вона обґрунтовує необхідність розвитку в Україні конкурентного ринку електроенергії.

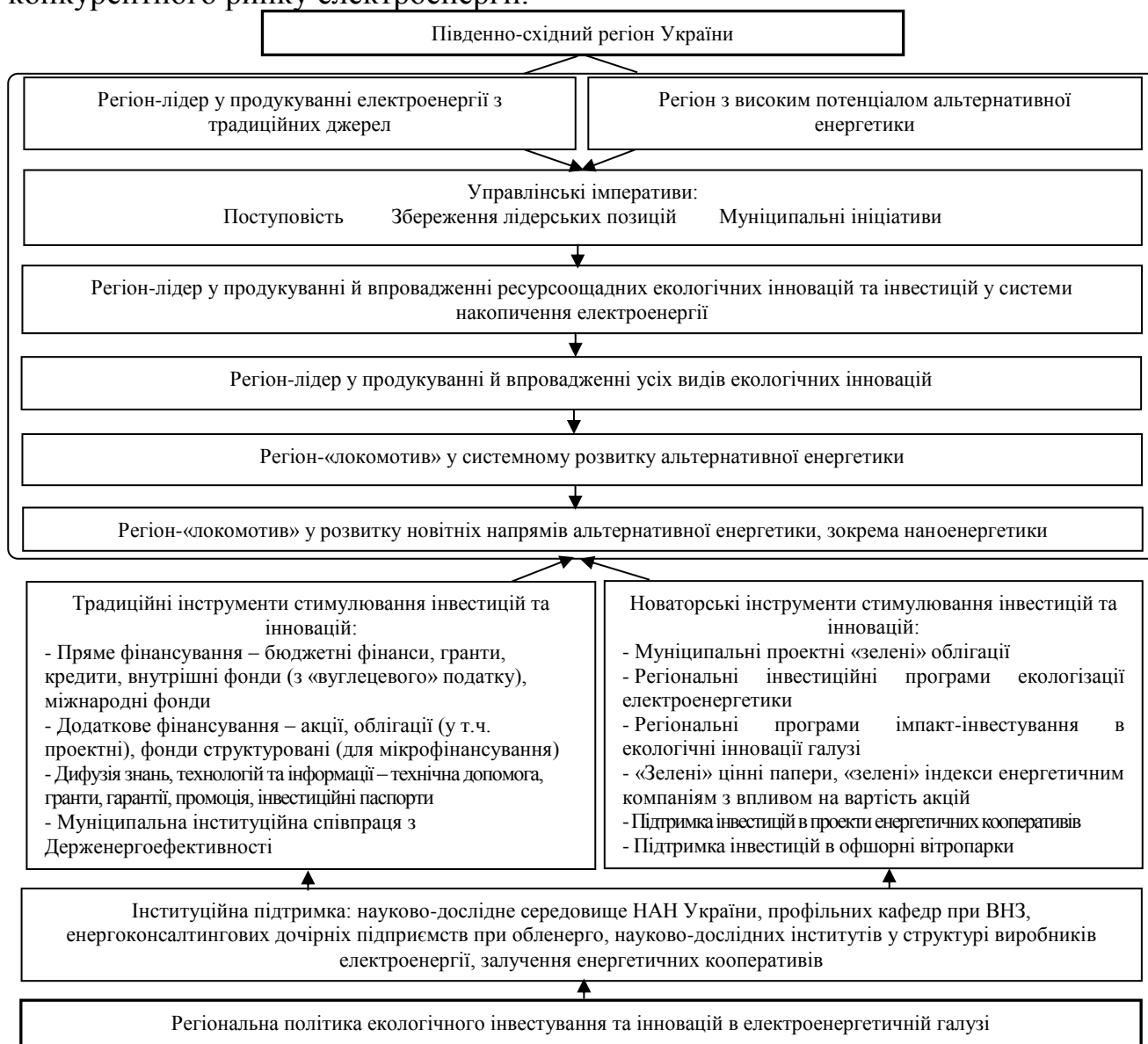

Рис. 9. Становлення південно-східного регіону України як лідера екологізації електроенергетичної галузі

Метою розвитку ринку при цьому має бути стимулювання інвестицій та інновацій задля ефективізації використання енергоресурсів та управління енергосистемами. Опираючись на міжнародний досвід, для залучення інвестицій для України є актуальними: довгострокові інвестиції в атомну та гідроелектроенергетику, «зелені» інвестиції, імпакт-інвестування, інвестиції в побудову міні-, мікро- і малих електро-, гідро-, сонячних електростанцій, вітрових електроустановок. Щодо інновацій слід активізувати діяльність за напрямками: енергозберігаючі технології, Smart Grid, технології «зеленого» водню, технології зберігання електроенергії, технології енергоефективності в сферах промисловості, будівництва, транспорту.

Обґрунтовано пріоритет екологізації інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі України. Визначено зміст процесу екологізації та його специфіку для економіки загалом, електроенергетичної галузі та інвестиційно-інноваційних процесів. Доведено, що екологізація електроенергетичної галузі передбачає зростаюче домінування екологічного чинника в процесах розвитку галузі, що відбувається шляхом оптимізації/мінімізації ресурсозатрат при виробництві та розподілі електроенергії або/та шляхом ресурсозаміщення, зокрема завдяки розвитку ВДЕ.

Запропоновано поступовість становлення Південно-Східного регіону як лідера екологізації електроенергетичної галузі в Україні (рис. 9). Визначено традиційні та новаторські інструменти стимулювання інвестицій та інновацій для південно-східного регіону та систематизовано інструментарій (бюджетні стимули через гранти, кредитування й субсидування, податкові, амортизаційні, зовнішньоторговельні стимули, стимули стандартизації, інформаційні, маркетингові та інституційні стимули) регіональних інвестиційних програм екологізації електроенергетики, актуальний для цього регіону.

Інституційна підтримка застосування такого інструментарію дозволить сформувати регіональну політику екологічного інвестування та інновацій в електроенергетичній галузі. Для її реалізації необхідно реанімувати і мобілізувати інтелектуально-кадровий потенціал галузі, у зв'язку з чим визначено, на базі яких академічних і вузівських структур південно-східного регіону це може бути здійснено.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукового завдання, що полягає в розробці практичних рекомендацій щодо регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі в сучасних умовах. За результатами дослідження зроблено висновки теоретичного, методичного і науково-прикладного характеру:

1. У результаті дослідження та узагальнення науково-теоретичних підходів з досліджуваної проблематики встановлено, що сьогодні для України важливою є розробка системи державних, регіональних і галузевих інвестиційно-інноваційних програм, спрямованих на збільшення внутрішніх та

іноземних інвестицій за рахунок кредитних і податкових пільг. Доведено, що прямі іноземні інвестиції приносять сучасні інноваційні технології для підвищення конкурентоспроможної вітчизняної продукції, а також прискорюють процес входження країни у світові енергетичні ринки. Встановлено, що створення сприятливого інвестиційного клімату можливо забезпечити, в першу чергу, шляхом утворення конкурентних ринків на засадах прозорості регуляції за європейськими правилами, інтеграції енергетичної інфраструктури України з енергосистемами країн-членів Європейського Союзу, дотримання засад правового верховенства державно-приватного партнерства.

2. Доведено, що інвестиційно-інноваційні процеси є основним каталізатором розвитку електроенергетичної галузі, особливо за умов обмеженості природних ресурсів (зокрема і енергетичних), підвищення конкурентоспроможності енергетичних систем, нарощення їх експортного потенціалу. Підвищення ефективності функціонування електроенергетичної сфери можливе лише на основі реалізації ефективної, чіткої та прозорої інвестиційно-інноваційної політики, націленої на модернізацію, збереження і розвиток сфери електроенергетики як основи для подальшого зростання інших галузей вітчизняної економіки. Зазначено, що інноваційний розвиток вітчизняної електроенергетичної сфери можливий лише за рахунок впровадження найбільш економічно ефективних передових технологій, активної інтеграції в міжнародний ринок інноваційних технологій в електроенергетиці, збереження енергетичної безпеки та підвищення прозорості регулювання галузі за рахунок використання ринкових механізмів.

3. Розроблено алгоритм методики моніторингу інноваційно-інвестиційних процесів у електроенергетичному комплексі України та Південно-Східного регіону, який передбачає реалізацію декількох послідовних етапів дослідження: порівняльного аналізу загальних тенденцій функціонування електроенергетичного комплексу в розрізі України та Південно-Східних регіонів; оцінку потенціалу, стану та особливостей розвитку об'єктів відновлювальних джерел енергії в Україні та Південно-Східному регіоні; динаміки розвитку інвестиційно-інноваційних процесів в областях Південно-Східного регіону; діагностики ефективності впливу інвестиційно-інноваційних процесів на розвиток електроенергетичного комплексу; визначення перспектив розвитку галузі електроенергетики в умовах активізації інноваційно-інвестиційних процесів в областях Південно-Східного регіону України. В межах кожного з етапів дослідження обґрунтовано та систематизовано первинні та похідні індикатори оцінки стану, тенденцій та потенціалу розвитку електроенергетичного комплексу та інвестиційно-інноваційних процесів на макро- та регіональному рівнях.

4. Здійснено компаративний аналіз значень показників поточного функціонування сучасної електроенергетичної галузі промисловості, що дозволило виділити особливості та основні тенденції розвитку електроенергетичного комплексу в масштабах загальнодержавного, макрорівня впродовж 2010-2020 рр.: зменшення питомої ваги встановлених потужностей ТЕС з одночасним зростанням ролі електростанцій, які продукують електричну

енергію, використовуючи відновлювальні джерела енергії (сонячне випромінювання, воду, вітер та біопаливо); зниження більш ніж на 20% обсягів виробництва електроенергії; переобладнання, модернізації та переведення частини ТЕС та ТЕЦ на виробництво електроенергії через використання альтернативних видів палива через відсутність до ступу до шахт із антрацитовим вугіллям. Аналітичні результати на регіональному рівні стали основою для формування електроенергетичного профілю областей Південно-Східного регіону України, систематизації та узагальнення техніко-економічних показників діяльності найбільших промислових електростанцій традиційної та відновлюваної енергетики південно-східного регіону. Визначено, що досліджуваний регіон є лідером за обсягами виробництва електроенергії традиційним способом, володіє значним природним потенціалом вітрової та сонячної енергії, а також фіксує найвищі потреби та рівні споживання електричної енергії через концентрацію великої кількості промислових підприємств та порівняно високу щільність проживання населення. В контексті активізації інвестиційно-інноваційних процесів підсумовано, що найвищий потенціал розвитку альтернативної електроенергетики припадає на території Херсонської, Дніпропетровської Миколаївської, Запорізької областей, де зосереджено близько 35 % загальних потужностей ВДЕ України, в тому числі 40 % – вітроенергетичного та 25 % сонячного потенціалу.

5. Проведено діагностику ефективності залучення та використання інвестиційних ресурсів спрямованих у розвиток електроенергетичного комплексу Південно-Східної України. Визначено, що до 2017 року електроенергетична галузь промисловості досліджуваного регіону належала до інвестиційно-дефіцитних, що тісно пов'язано з загостренням військово-політичної ситуації та економічною нестабільністю. Продуктивність залучення капітальних інвестицій та прямих іноземних інвестицій в оновленні галузі у Південно-Східному регіоні залишилася на доволі низькому рівні в порівнянні з ситуацією по країні і лише протягом 2017-2019 рр. демонструвала тенденції до зростання. Результати кореляційного аналізу та розрахунку індексів продуктивності залучення та ефективності використання інвестицій дозволили встановити закономірність, що результативність залучення інвестицій зростає в міру збільшення виробничих потужностей об'єктів ВДЕ, в той час як функціонування підприємств традиційної електроенергетики (ТЕС, АЕС, ТЕЦ) негативно впливає на неї. На прикладі найбільших за потужністю інвестиційних проектів з будівництва ВЕС, реалізованих у Південно-Східному регіоні України в 2018-2019 рр., визначені співвідношення та залежності між ключовими техніко-економічними параметрами функціонування ВЕС Південно-Східної України та інвестиціями у секторі вітрової електроенергетики. Дані результати, стали основою для обґрунтування важливості подальшої активізації інвестиційно-інноваційних процесів в забезпеченні реформування електроенергетичного комплексу через умовну оцінку необхідного, теоретичного обсягу інвестицій в розбудову ВЕС в розмірі 3,81 млрд. євро, який дозволить збільшити установлені потужності ВЕС та забезпечить обсяги

виробництва електроенергії на рівні повного задоволення потреб домогосподарств Південно-Східного регіону України.

6. Обґрунтовано концептуальні положення і стратегічні пріоритети регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі для України та Південно-Східного регіону. Цілі такого регулювання включають коригування обсягів залучення інвестицій та інноваційної активності, ефективізацію інвестиційних капіталовкладень та інноваційної діяльності, розбудову інфраструктури, інституційного і кадрового середовища інвестиційно-інноваційних процесів галузі, комерціалізацію інновацій електроенергетичної галузі. Запропоновано стратегічні пріоритети регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі України з визначенням, які інститути мають їх реалізовувати (органи державної і місцевої влади, міжнародні організації, бізнес державної і приватної форм власності, банківський сектор, фондовий ринок, науково-дослідні та освітні інститути).

7. На основі аналізу зарубіжного досвіду розроблено модель національного регулятора електроенергетичного ринку України. Вона обґрунтовує необхідність подальшого розвитку конкурентного оптового і роздрібного ринків електроенергії, пріоритети розвитку ринку та стимулювання інвестиційно-інноваційних процесів. Модель визначає первинність врахування досвіду стратегічних партнерів України (ЄС і США), а також геополітичних опонентів. Визначення такої моделі для України обумовлене політикою ЄС, яка допускає високий ступень національної специфікації розвитку електроенергетичної галузі з одночасним виробленням спільних підходів до функціонування ринку.

8. Досліджено інструменти екологізації інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі України на засадах поступовості. Екологізація при цьому передбачає продукування та впровадження екологічних інновацій – екологічної продукції. Визначено традиційні та новаторські інструменти стимулювання інвестицій та інновацій для Південно-Східного регіону. Систематизовано інструментарій регіональних інвестиційних програм екологізації електроенергетики. Інституційна підтримка застосування такого інструментарію дозволить сформулювати регіональну політику екологічного інвестування та інновацій в електроенергетичній галузі.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України та виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз даних:

1. Писанко С. В., Павлова О. М., Павлов К. В. Роль та значення інвестиційно-інноваційних процесів в електроенергетичній галузі регіону // Український журнал прикладної економіки. – 2020. – Том 5. – № 3. – С. 320 – 328. – ISSN 2415-8453. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,38 д.а. Особистий внесок автора: *Інвестиційно процеси в регіонах України*, 0,2 д.а.).

2. Писанко С. В., Романюк Р. В., Павлова О. М., Павлов К. В. Електроенергетичний ринок регіонів України в контексті модернізаційних змін. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки".* 2020. №12. URL:<https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-12-6795> (журнал представлено

у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,75 д.а. Особистий внесок автора: Модернізація електроенергетичного ринку України, 0,25 д.а.)

3. Писанко С.В., Романюк Р.В., Павлов К.В., Павлова О.М. Стратегія та ризику при реформуванні ринку електроенергетики в регіонах України. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки: журнал.* Луцьк. 2021. №1(25). URL: <https://echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/issue/archive>. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,46 д.а. Особистий внесок автора: Модернізація електроенергетичного ринку України, 0,2 д.а.)

4. Писанко С.В. Стратегічні пріоритети регулювання інвестиційно-інноваційних процесів в електроенергетичній галузі південно-східного регіону України. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України.* 2020. Випуск 6(146). С. 94-101. URL: <https://ird.gov.ua/sep/sep00/p41ar>. (0,33 д.а.)

5. Писанко С. В. Тенденції розвитку електроенергетичної галузі в Україні: макро- і регіональні аспекти. *Вісник Сумського національного аграрного університету.* 2020. №1(83). С. 154-161. URL: <https://snaujournal.com.ua/index.php/journal>. (0,33 д.а.)

6. Писанко С. В. Методичні підходи до аналізу інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі регіону. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія «Економічні науки».* 2020. № 4. С. 334-342. (0,38 д.а.)

7. Писанко С. В. Писанко С. В. Адаптація міжнародного досвіду регулювання електроенергетичного ринку України та її регіонів. *Актуальні проблеми інноваційної економіки.* 2020. № 4. С. 85-91. (0,25 д.а.)

Статті у наукових іноземних виданнях, які включено до міжнародних наукометричних баз даних:

8. Pavlov K., Pavlova O., Romaniuk R., Pysanko S. Prospects of implementation of a new model of functioning of the electric power industry south-east region of Ukraine. *Znanstvena misel journal.* Vol.1, №50/2021. Ljubljana, Slovenia. P.21-27. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,3 д.а. Особистий внесок автора: *Model of functioning of the electric power industry*, 0,15 д.а.).

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

9. Писанко С.В. Інвестиційно-інноваційні процеси в електроенергетичній галузі: регіональний аспект. *Science and Global Studies: тезиси докладов V Международной научной конференции (Прага, Чехия, 30 декабря 2020).* URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/conf-2020/december-1/6774>. (0,25 д.а.).

10. Писанко С.В., Романюк Р.В. Модернізаційні зміни в структурі регіональних електроенергетичних ринків. Стратегічні орієнтири розвитку економіки, обліку, фінансів та права: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції. (Полтава, 6 лютого 2021 р.) Полтава: ЦФЕНД. 2021. С. 19-21. (0,13 д.а. Особистий внесок автора: *Структура регіональних електроенергетичних ринків*, 0,07 д.а.).

11. Писанко С.В., Романюк Р.В. Реформування електроенергетичних ринків в регіонах держави. Сучасні виклики науки XXI століття, XXI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. м. Харків, 15 лютого

2021 року. С. 171-176. (0,26 д.а. *Особистий внесок автора: Реформа електроенергетичного ринку, 0,13 д.а.*).

12. Писанко С.В., Романюк Р.В. Перспективність нових підходів до функціонування електроенергетичної галузі в регіонах України. Розвиток регіональної фінансово-економічної системи: теорії та пропозиції: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 13 лютого 2021 р.). – К.: ГО «Київський економічний науковий центр», 2021. – С.74-78. (0,21 д.а. *Особистий внесок автора: Реформа електроенергетичного ринку, 0,11 д.а.*).

13. Писанко С.В. Макро- та мікрорегіональний рівні розвитку електроенергетичної галузі в Україні. Концептуальні шляхи розвитку наукових знань: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 6-7 лютого 2021 року. Київ. МЦНІД. 2021. С. 14-16. (0,13 д.а.).

14. Писанко С.В. Пріоритетні напрями регулювання інноваційних процесів в електроенергетичній сфері України: південно-східний регіон. Економіка, облік, фінанси та право в умовах глобалізації: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції. (Полтава, 8 лютого 2021 р.) Полтава: ЦФЕНД. 2021. С. 21-23. (0,13 д.а.).

15. Писанко С.В. Методика моніторингу розвитку інноваційно-інвестиційних процесів у електроенергетичному комплексі України та південно-східного регіону. Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Луцьк, 18 лютого 2021 р.). Луцьк. ВНУ ім. Лесі Українки. 2021. (0,13 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Писанко С.В. Регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі південно-східного регіону України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 - розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. - Одеська національна академія харчових технологій, Одеса, 2021.

Дисертацію присвячено дослідженню й обґрунтуванню теоретико-методичних засад й розробці практичних рекомендацій щодо регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі в умовах сучасних викликів. Досліджено науково-теоретичні засади визначення сутності інвестиційно-інноваційних процесів для розвитку електроенергетичної сфери. Обґрунтовано необхідність змін інвестиційно-інноваційної політики в досліджуваній сфері. Проаналізовано нормативно-правове забезпечення регулювання галузі. Розроблено концептуальні засади формування системи моніторингу інноваційно-інвестиційних процесів у електроенергетичному комплексі регіону. Запропоновано методику обчислення відносних показників, які розкривають продуктивність залучення, виробничу та екологічну ефективність використання капітальних і прямих іноземних інвестицій. Проаналізовано стан та тенденції зміни значень основних показників функціонування електроенергетичного комплексу України та її регіонів. Систематизовано техніко-економічні показники діяльності найбільших промислових

електростанцій традиційної та відновлюваної енергетики Південно-Східного регіону. Проведено кореляційно-регресійний аналіз та обчислено індекси продуктивності залучення та ефективності використання інвестицій. Сформовано концептуальні положення та обґрунтовано стратегічні пріоритети регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі для України загалом та Південно-Східного регіону зокрема. Досліджено діюче нормативно-правове поле в стратегічному плануванні національного і регіонального розвитку. Запропоновано стратегічні пріоритети регулювання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі України з конкретизацією відповідальних інститутів за їх реалізацію. Проаналізовано специфіку основних моделей електроенергетичного ринку. Запропоновано модель національного регулятора електроенергетичного ринку. Обґрунтовано поступовість екологізації електроенергетичної галузі регіону.

Ключові слова: інвестиційно-інноваційний потенціал, електроенергетична галузь, екологізація, регулювання, Південний-Схід, традиційна та відновлювальна енергетика.

SUMMARY

Pisanko S.V. Regulation of investment and innovation processes of the electric power industry of the south-eastern region of Ukraine. - Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the candidate of economic sciences on a specialty 08.00.05 - development of productive forces and regional economy. - Odessa National Academy of Food Technologies, Odessa, 2021.

The thesis is devoted to the study and substantiation of the theoretical and methodological foundations and the development of practical recommendations for the regulation of investment and innovation processes in the electric power industry in the face of modern challenges. The scientific and theoretical foundations for determining the essence of investment and innovation processes for the development of the electric power industry have been investigated. The main problems of the functioning of the electric power industry are summarized. The expected effect of reforming the electric power industry is characterized. The factors that determine the progress in the development of innovative and investment support of the electric power industry are highlighted. The most widespread models of the energy market organization in the world are determined and characterized. The necessity of changing the investment and innovation policy in the studied area has been substantiated. The essence of the concepts "state innovation policy" and "state investment policy" is investigated. The main directions of the implementation of the innovation and investment policy in the electric power industry have been determined. Analyzed the regulatory framework for the regulation of the industry. Conceptual foundations for the formation of a monitoring system for innovation and investment processes in the electric power complex of the region have been developed, which is based on an algorithm with certain stages: a comparative analysis of general trends in the functioning of the electric power complex in the context of traditional and renewable energy sources, assessment of the dynamics of development of investment and innovation processes, diagnostics

of the impact efficiency investment and innovation processes for the functioning of the electric power complex and building prospects for the development of the electric power industry complex in the context of the activation of innovation and investment processes in the region. A method is proposed for calculating relative indicators that reveal the productivity of attraction, production, and environmental efficiency of the use of capital and foreign direct investment. The states and trends of changes in the values of the main indicators of the functioning of the electric power complex of Ukraine and its regions are analyzed. It was determined that the regions of the Southeast region are leaders in the production of electricity in the traditional way, have a significant natural potential for wind and solar energy, at the same time, they fix the highest needs and consumption of this product through the concentration of a large number of industrial enterprises and a relatively high population density. The technical and economic indicators of the activities of the largest industrial power plants of traditional and renewable energy in the South-Eastern region are systematized and summarized. The results of the correlation analysis and the calculation of the indices of the productivity of attracting and the efficiency of using investments made it possible to establish a pattern that the efficiency of attracting investments grows with the increase in the production capacity of energy facilities, while the functioning of traditional electric power enterprises negatively affects it. Based on the analysis, it is substantiated that the further development of the energy sector and the reform of the electric power sector towards its greening needs to maintain the existing trends in attracting investments on an increasing basis. Conceptual provisions have been formed and strategic priorities have been substantiated for regulating investment and innovation processes in the electric power industry for Ukraine in general and the South-East region in particular. The current regulatory and legal field in the strategic planning of national and regional development has been investigated. Strategic priorities for the regulation of investment and innovation processes in the electric power industry of Ukraine are proposed, with the specification of the responsible institutions for their implementation. It has been proved that the powers of local government bodies include: legal regulation in regional strategies of the innovation dominant of attracting investments into the industry; targeted project support for the development and implementation of innovations; planning of electricity production in the region according to the needs of consumption and capacity; implementation of regional and local energy-saving strategies; stimulating the construction of small power plants; popularization of the use of energy-saving technologies among the population, implementation of an energy audit; cooperation with territorial communities on the implementation of the “energy-efficient community” model. Studied foreign experience of innovative development of the electric power industry and stimulation of investment processes. A model of the national regulator of the electricity market. The content of the greening process has been determined. Substantiated is the gradual nature of the greening of the electric power industry of Ukraine on the way of development of alternative energy with the definition of the actual toolkit for the South-East region.

Keywords: investment and innovation potential, electric power industry, greening, regulation, South-East.

